

Agneta Gustafsson är advokat vid Advokatbyrån Nywa. I Bil & Bostad förklarar hon varannan vecka juridiska ord och begrepp samt svarar på läsarnas frågor i juridik, främst om avtalsrätt och bostadsköp.

Om juridiska begrepp på bokstaven B

I tidigare krönikor om juridiska begrepp på bokstaven B har jag berättat bostadsarrende, bastubadarprincipen, borgen, bonus pater familias, besittning, besittningsskydd till bostadslägenhet samt benådning. Krönikorna finns på www.nywa.nu samt www.bilobostad.se.

Vad är bar gärning?

För att du, som inte är polis, ska ha rätt att gripa en misstänkt som begår eller har begått ett brott krävs dels att den misstänkte begår eller har begått ett brott som kan medföra fängelse, dels att brottslingen påträffats på bar gärning eller flyende fot. Med *på bar gärning* avses att den misstänkte antingen grips under en pågående gärning eller i ett nära rumsligt samband med brottet. Med *flyende fot* menas att gripandet sker på flykt från brottsplatsen. Enligt 24 kap 8 § brottsbalken ska du därefter skyndsamt överlämna den misstänkta till närmaste polis eller polisstation.

I ett rättsfall, NJA 1994 s. 48, prövade Högsta domstolen bland annat frågan om bar gärning och nödvärnsrätt. Direkt efter ett inbrott i A:s bil grep A en misstänkt man, B, en bit från bilen utan att A visste om B faktiskt var förövare. I samband med A:s gripande fick B en skada i ansiktet. Sedan A tagit ifrån B stulen egendom, tvingades B att gå till en telefonkiosk, varifrån A tillkallade polis. A åtalades för bland annat vållande till kroppsskada. Den gripne B hade med sig från bilen tillgripna föremål, vilket gjorde att A ansågs ha återtagit sin egendom på *bar gärning*, trots att det inte var direkt vid bilen, men nära brottsplatsen.

Begreppet *färsk gärning* används i samband med eget återtagande av stulen egendom, så kallad laga självtakt, som innebär att den som fått sin besittning till ett föremål rubbad får återställa besittningen, om det sker i nära anslutning till besittningsrubbingen. Skillnaden mellan bar- och färsk gärning är att en gärning kan anses vara färsk något längre i tiden, än vid bar gärning. För det fall att en tid förflutit från tillgreppet bör du tillkalla polis, då du annars kan riskera att dömas för *egenmäktigt förfarande*, som kan medföra böter eller fängelse. Till exempel om du efter någon dag finner din stulna cykel med nytt lås få du inte själv bryta upp låset och ta tillbaka din cykel, utan du bör kontakta polisen som utreder vad som skett.

Vad är en bulvan?

En *bulvan* är någon som handlar i eget namn, men för huvudmans räkning. En bulvan kan vara såväl en fysisk person som en juridisk person, till exempel ett bolag eller en förening.

I fall där huvudmannen inte vill synas, till exempel för att inte bli förknippad med en viss verksamhet, låter huvudmannen bulvanen rätts-handla för huvudmannens räkning i syfte att dölja sin egen delaktighet eller identitet. Det kan även handla om att försöka undgå ansvar för riskfyllda eller rentav kriminella transaktioner. I den sistnämnda situationen kallas ofta bulvanen för *"målvakt"*. Ofta kan målvakten vara missbrukare som behöver finansiera sitt missbruk och mot ersättning blir registre-

rad som ägare till en bil eller styrelseledamot i ett aktiebolag.

Exempel på bulvanförhållande är när någon registrerar en *bil* på en bulvan. Huvudmannen struntar sedan i att betala parkeringsböter, skatt och trafikförsäkring. Ett annat exempel är att en person som har näringsförbud, det vill säga ett förbud att bedriva näringsverksamhet, kringgår förbudet genom att registrera en bulvan som styrelse i ett *aktiebolag*.

Det bör betonas att bulvanförhållande är förbjudet och kan straffas med böter eller fängelse. Den faktiske företrädaren, huvudmannen som har en bulvan i sitt ställe för att inte synas utåt, kan även anses ha ett sådant bestämmande inflytande att denne ska anses ha ett ansvar för till exempel bolagets *skatter och avgifter*.

Vad är en bolagsordning?

En *bolagsordning* är reglerna för ett aktiebolag, som tillsammans med aktiebolagslagen anger ramarna för ett aktiebolags verksamhet och styr bolagets grundläggande frågor. Bolagsordningen kan jämföras med stadgarna i en förening. Bolagsordningen upprättas av ägarna när ett aktiebolag grundas och kan sedan ändras av aktieägarna vid ägarnas möte, det vill säga bolagsstämman. Bolagsordningen är offentlig och finns tillgänglig för envar hos Bolagsverket.

Bolagsordningen ska enligt aktiebolagslagen innehålla vissa uppgifter som alltid ska vara med. Exempel på *obligatoriska uppgifter* är bolagets namn och geografiska säte, aktiekapital och akties kvotvärde, verksamhetens art, storleken på styrelsen, hur kallelse till bolagsstämma ska ske samt om bolaget ska ha någon revisor. Utöver de obligatoriska uppgifterna så finns det även frivilliga (fakultativa) bestämmelser som kan finnas med i en bolagsordning om ägarna vill. Exempel på *fakultativ bestämmelse* är ett så kallat hembudsförbehåll, som begränsar rätten för en aktieägare att fritt sälja vidare sina aktier till en utomstående innan föregående hembud till befintliga aktieägare eller samtyckesförbehåll, som innebär att föregående samtycke måste lämnas innan överlåtelse av aktier får ske.

Bolagsordningen ska inte sammanblandas med ett *aktieägaravtal*, som reglerar förhållanden mellan aktieägarna. Aktieägaravtal är normalt konfidentiellt. Jag har i en tidigare krönika skrivit om vikten av aktieägaravtal när du äger aktier i ett bolag tillsammans med andra. Om du vill veta mer om bolagsordningen har Bolagsverket mycket god information, www.bolagsverket.se.

Avslutningsvis några kloka ord från Benjamin Franklin.
"När du är god mot andra, är du bäst mot dig själv."

AGNETA GUSTAFSSON

Advokat,
Advokatbyrån Nywa

Har du en fråga? Skriv till Agneta!

Om du har funderingar kring bostadsköp, bilköp, juridik eller avtal, skicka din fråga till Agneta på e-postadressen advokaten@nywa.nu.